Kyckling är klimatsmart

VISIT…

LANZAROTE Caliente.com

Ännu smartare

Klimatdebatten intensifieras för varje dag som går och överallt nås vi av budskap om hur vår livsstil påverkar klimatet. Dessa frågor är viktiga och nödvändiga – men ibland är det svårt som konsument att välja rätt. I stort sett all mat vi äter bidrar till växthuseffekten och påverkar på så sätt klimatet. Väljer du att äta kött, så är svensk kyckling ett bra klimatval. Och nu har vi blivit ännu bättre.

Den här skriften togs fram första gången 2007 och uppdaterades under 2010. Ny data visade då att svensk kyckling, som enda köttslag, har lyckats bli ännu mer klimatvänlig. Det är vi stolta över. Men vi är också medvetna om att vi och andra bönder har utmaningar framför oss. Exempelvis vill vi öka användningen av biobränsle på kycklinggårdarna. Dessutom arbetar vi ständigt med att göra fodret ännu mer klimatvänligt. Odlingen av soja kan ha en indirekt klimatpåverkan, vilket är en viktig fråga som vi tar på allvar. Men ännu råder ingen vetenskaplig konsensus kring hur användandet av soja i fodret kan räknas in i livsmedels klimatpåverkan.

Detta och mycket mer berättar vi om i den här skriften. Underlaget kommer från SIK, Institutet för Livsmedel och Bioteknik, som har genomfört den största svenska undersökningen av hur olika köttslag påverkar klimatet. Vi har också frågat hållbarhetsexperten Sofie Karlsson på Lantmännen som även hon undersökt kycklingens klimatpåverkan i hela livscykeln. Resultaten är tydliga – av alla sorters kött är svensk kyckling det som påverkar klimatet minst.

Maria Donis,
Vd Svensk Fågel

Liten klimatskola

Att klimatet på vår jord förändras är ett direkt resultat av växthuseffekten. Begreppet växthuseffekt har blivit ett uttryck för hur vi människor påverkar klimatet genom vårt sätt att leva. Men faktum är att växthuseffekten i grunden är en naturlig process. Men, vad människan nu gör är att påskynda den. Våra utsläpp av växthusgaser som koldioxid, lustgas och metangas gör att temperaturen på jorden stiger. Alla dessa tre gaser är på ett eller annat sätt kopplade till produktionen av livsmedel. Globalt sett bidrar boskapsskötseln till hela 18 procent av den totala växthuseffekten.

I det långa loppet påverkar klimatförändringar våra möjligheter till att odla vår jord och leva på vårt klot. Och alla påverkar vi klimatet i våra dagliga val, även när det handlar om val av livsmedel.

Koldioxid (CO_2)

Det är framför allt vår förbränning av fossila bränslen från industrier och transporter som ökar mängden koldioxid i atmosfären. När det handlar om köttproduktion ligger traktorkörning och produktionen av mineralgödsel bakom de största utsläppen av koldioxid. Avskogning som sker av olika orsaker i världen är också en betydande källa till koldioxidutsläpp.

Lustgas (N_2O)

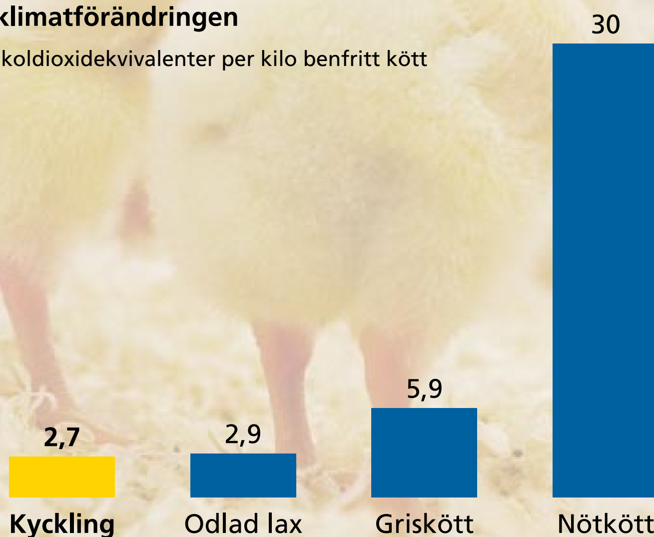
Gödseln som används på våra åkermarker innehåller kväve, som bland annat omvandlas till lustgas – en växthusgas som är nästan 300 gånger skadligare än koldioxid. Hur mycket lustgas som bildas beror på den mängd kväve som omsätts i marken. Med andra ord: ju mer vi gödslar, desto mer lustgas bildas, vilket bidrar till växthuseffekten. En stor del av lustgasen bildas vid industritillverkningen av mineralgödsel. Men även stallgödsel bidrar till utsläpp av lustgas.

Metangas (CH_4)

Metangas är cirka 25 procent skadligare än koldioxid. Utsläpp av metangas kommer till största delen från våra jordbruk. Metangas produceras när fodret bryts ner i djurs magar (främst idisslare).

Vad gör kycklingen klimatsmartare?

Fyra viktiga fakta

Utsläpp av växthusgaser till följd av förändrad markanvändning är inte medtaget i beräkningarna.

Mindre växthusgaser

Klimatet tjänar faktiskt på att kycklingen bara har en mage. Det gör att kycklingen släpper ut ytterst små mängder metan. Den metan som släpps ut i samband med kycklinguppfödning bildas främst vid gödselhanteringen. Av de vanligaste köttslagen genererar kyckling minst utsläpp och den svenska kycklingbranschen har dessutom, genom flera långsiktiga åtgärder, exempelvis investering i flis- och halmpanna, god djurhälsa och djuromsorg samt effektiv foderkvot, lyckats minska sina utsläpp av växthusgaser per kilo kött.

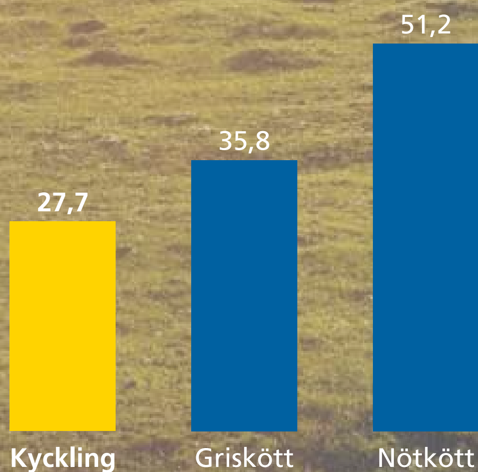
Små mängder foder – och korta transporter

Kycklingen är mycket bra på att utnyttja fodret och behöver därför äta relativt lite. Av cirka 1,75 kilo foder blir det 1 kilo kyckling. Det innebär att litet går till spillo och att det inte bildas några stora mängder gödsel, som bidrar till övergödning och växthuseffekten. Svenska kycklingar äter också till största delen svenskt spannmål, och ofta från den egna gården. Det innebär korta och få transporter. Kycklingen behöver även protein för att växa och må bra. Detta protein kommer till viss del från importerad soja. Svensk Fågel skulle vilja byta ut sojan mot exempelvis balj- och oljeväxter som kan odlas i Sverige. Inom EU gynnas inte odling av balj- och oljeväxter idag, vilket gör att den svenska och europeiska produktionen fortfarande är mycket låg.

» Den svenska kycklingproduktionen har generellt lägre klimatpåverkan än den utländska. Det har att göra med en mer professionell, effektiv och helt enkelt bättre produktion. Användningen av biobränsle, låg foderförbrukning och effektivare gödselhantering har tillsammans bidragit till att göra svensk kyckling klimatsmart. «

Ulf Sonesson, SIK (Institutet för Livsmedel och Bioteknik)

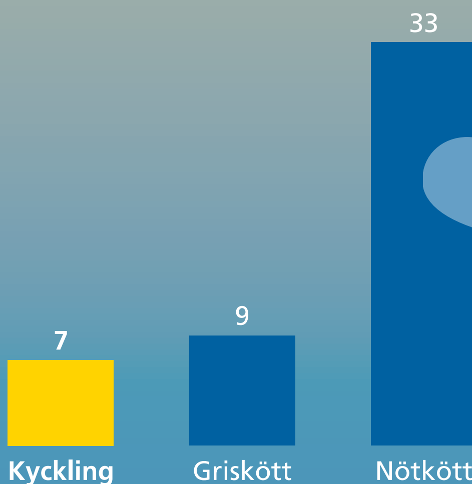

Djurslagens totala energianvändning
Megajoule per kilo kycklingkött (slaktvikt)
27,7
35,8
51,2
Kyckling
Griskött
Nötkött

Låg och smart användning av resurser

Kycklingens foder kräver små odlingsarealer och den totala energianvändningen är låg samt effektiv. Den största energiförbrukningen står själva uppfödningen av kycklingen för, i första hand handlar det om uppvärmning av stallarna.

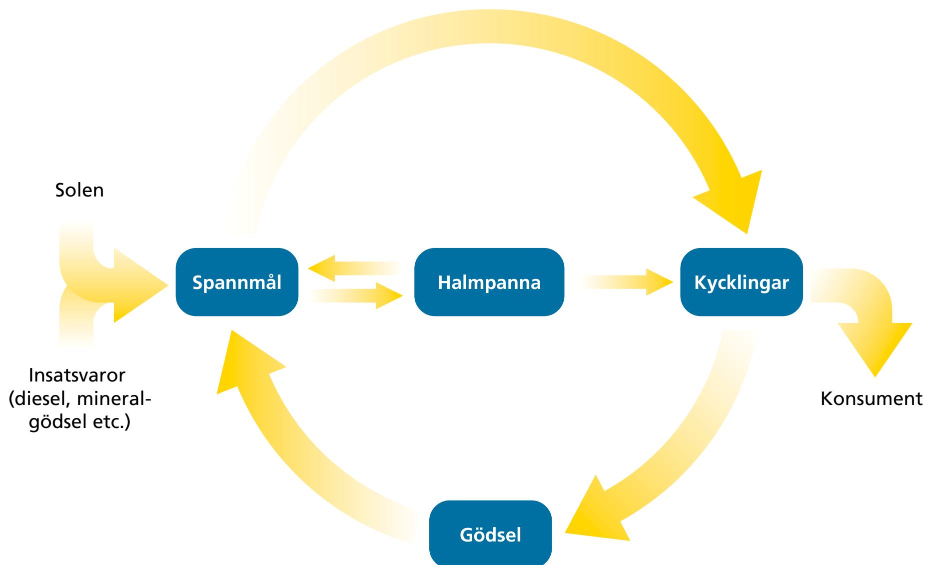
Djurslagens markanvändning för foderproduktion

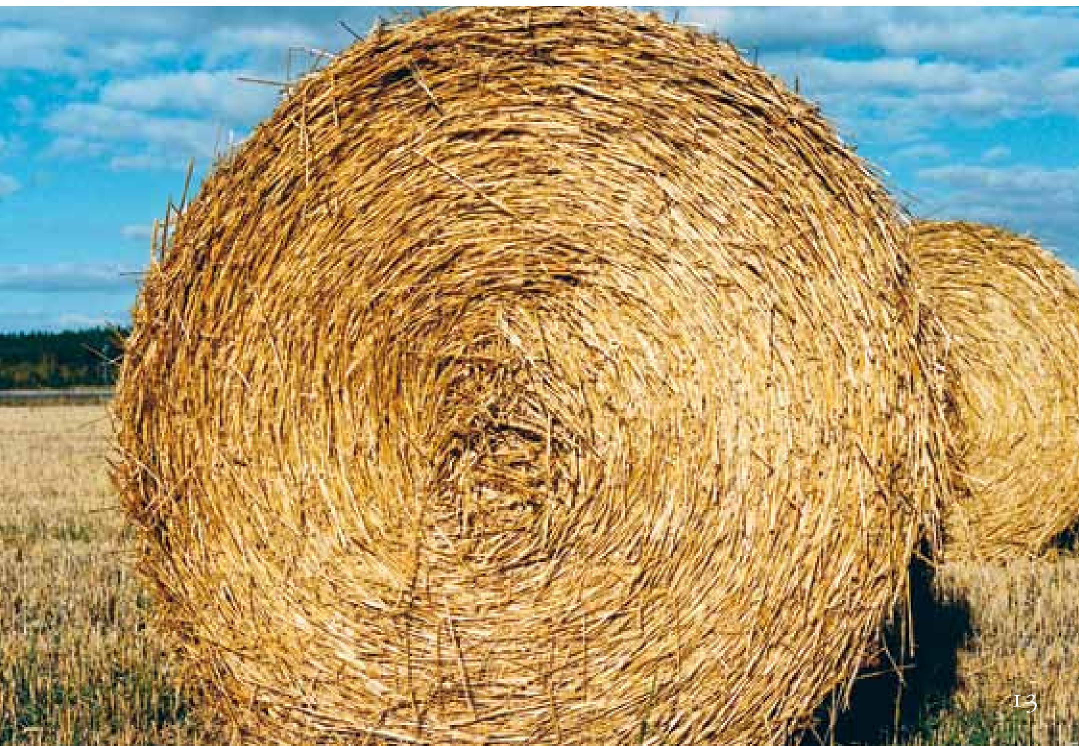
Kvadratmeter ianspråktagen yta per kilo kycklingkött per år (slaktvikt)

Eget kretslopp

För tjugo år sedan stod olja för cirka 80 procent av den totala energiförbrukningen på svenska kycklinggårdar. Idag är större delen av den använda energin förnyelsebar. Detta beror på att nästan nio av tio kycklingbönder inom Svensk Fågel idag har ett eget kretslopp på gården där biobränslepannan är hjärtat. Halm, ved eller flis, oftast från den egna gården, värmer upp stallarna och många gånger även bostadshusen på gården. Något som kraftigt minskar behovet av fossila bränslen som olja.

Solen
Spannmål
Halmpanna
Kycklingar
Insatsvaror
(diesel, mineral-
gödsel etc.)
Konsument
Gödsel

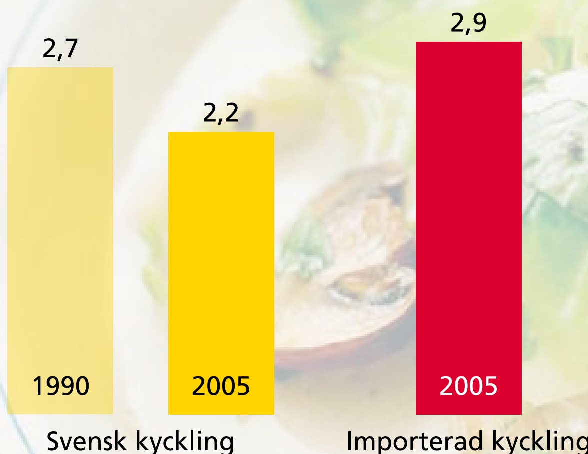

Skillnad på kyckling och kyckling

Kyckling är klimatsmart. Men det är stor skillnad på kyckling och kyckling. Ur klimatsynpunkt är den svenska kycklingen bättre än den importerade. Genom långsiktigt och konsekvent arbete, med exempelvis ökad användning av biobränsle och god djurhälsa, har svensk kycklings klimatpåverkan sjunkit med över 20 procent sedan 1990. Den importerade kycklingen ligger fortfarande kvar på samma utsläppsnivåer som den svenska låg på i början av nittiotalet.

Svensk och importerad kyckling

Kilo koldioxidekvivalenter per kilo kycklingkött (med ben, dvs. slaktad vikt)

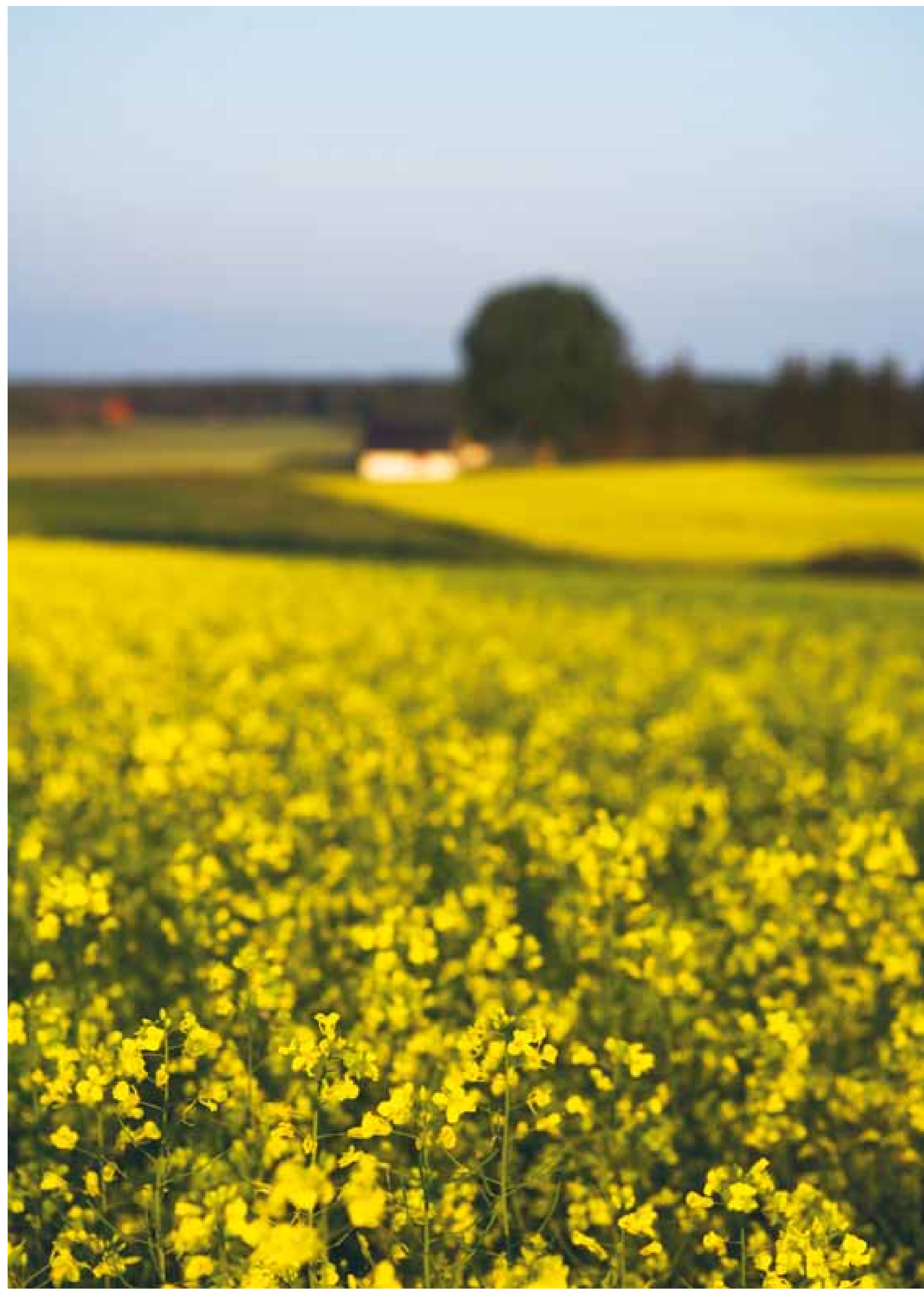

Utsläpp av växthusgaser till följd av förändrad markanvändning är inte medtaget i beräkningarna.

Skillnad på kött och kött

Svenska konsumenter äter allt mer kött. Mellan 1990 och 2005 ökade köttkonsumtionen med över 50 procent. Att dra ner på köttkonsumtionen är ett vanligt råd för att minska klimatbelastningen. Men det är, som sagt, stor skillnad på kött och kött. Enligt Naturvårdsverket så kan man byta ut en dag med nötkött som huvudrätt till att äta kyckling sju gånger utan att utsläppen av växthusgaser ökar. Kyckling står idag för endast sex procent av de sammanlagda utsläppen från köttkonsumtionen i Sverige.

Vi är bra – och vi vill bli bättre

Svensk Fågel arbetar hela tiden för att bli bättre och ytterligare minska påverkan på klimatet. Och det ger tydliga resultat. Följande åtgärder genomförs för att bonden och företagen ska bli klimatsmartare:

Halm- och flispanna

Idag använder de flesta svenska kycklingbönder halm- eller flispanna för att värma upp sina kycklingstallar. Det gör att mindre koldioxid släpps ut i vår atmosfär jämfört med om stallarna värms upp med olja. Svensk Fågel arbetar aktivt för att alla bönder ska investera i egna halm- och flispannor.

Resurssmartare

Den kanske största klimatboven är när resurser inte används, eller används på ett ineffektivt sätt. Svensk Fågel har sedan 2009 ett nytt uppföljningsprogram för kläckerier, uppfödning och slakterier. Syftet med programmet är att göra kycklinguppfödningen så resurssmart som möjligt och därmed minimera spillet av exempelvis foder.

Kontroll av gödselmängd

Svensk Fågels uppfödare tar prover på gödseln så att kväve- och fosfortillförseln till våra åkermarker optimeras. Annat organiskt material från slakterier kan till exempel användas till biogasproduktion.

Bättre foder

En bra fodersammansättning samt att kycklingarna är mycket effektiva foderomvandlare innebär att det går åt mindre kväve i uppfödningen. Huvudsakligen äter den svenska kycklingen spannmål från våra svenska gårdar. Men kycklingar behöver också protein som i dag till största delen kommer från sojabönor odlade i Sydamerika. Odlingen av sojabönor kan ha en indirekt klimatpåverkan. Detta beror främst på att odlingen

av grödorna gör att boskapsuppfödning kan flyttas till regnskogen där skogen då huggs ner. Men också på att avverkad regnskogsmark används för sojaodling. Detta innebär både minskad biologisk mångfald och ökat koldioxidutsläpp då de avverkade träden inte längre kan fånga upp koldioxid genom fotosyntesen.

Detta är ett problem för alla djurslag som idag får soja i fodret och även för de rent vegetariska sojaprodukterna. Men frågan är oerhört komplex och det finns i dag inte någon standardiserad vetenskaplig metodik för att räkna på de enskilda livsmedlens indirekta påverkan på klimatet.

Svensk Fågel följer utvecklingen noga och arbetar ständigt tillsammans med Sveriges kycklingbönder och foderföretag för att förbättra fodersammansättningen. Exempelvis skulle det vara positivt att kunna använda närproducerade balj- och oljeväxter istället för soja. Men idag finns inte tillräckliga mängder för att uppfylla behovet. Vidare behövs det ekonomiska styrmedel för att främja odling av alternativa proteingrödor vilket måste regleras politiskt och inom EU.

Energikartläggning

Genom att kartlägga sin egen energianvändning på gården och de anläggningar man arbetar med kan stora energivinster göras. Det kan handla om enkla åtgärder som att byta till energisnåla lampor och miljömärkt el till att bygga klimatsmartare hus och stallar.

Klimateffektiv ventilation

Kycklingbönder utbildas för att minska energianvändning för djurstallarnas ventilation. Flera saker kan göras för att åstadkomma detta. Exempelvis genom att kontinuerligt underhålla och rengöra ventilationssystemet, kontrollera att allt fungerar och är rätt inställt samt att reglera ventilationen efter behov.

Transporter

Sparsam traktorkörning minskar såväl energiförbrukningen och växthusgasutsläppen som dieselkostnaden. Enkla åtgärder som kan genomföras är att välja bästa växel för arbetsuppgiften, minimera tomgångskörning och att välja alternativa drivmedel. Även vanliga transporter mellan kycklinggården och slakteri kan effektiviseras genom bättre logistik.

» Kött från djur som inte släpper ut metan är klimatvänligast, och då är det djur som kyckling till exempel. De släpper inte ut nästan någon metan överhuvudtaget och sen är de också effektiva foderomvandlare. Metanutsläpp från idisslare om man tittar på nötkött är så dominerande och det sker ju även om det är ekologiskt." «

Annika Carlsson, FOI, Totalförsvarets forskningsinstitut.
Sveriges Radio, 2007-07-27

Källor:

- SIK Report no 794, september 2009: Greenhouse gas emission from Swedish consumption of meat, milk and eggs 1990 and 2005
- SINTEF Report, december 2009: Carbon footprint and energy use of Norwegian seafood products
- Naturvårdsverket Rapport 5903, november 2008 – Konsumtionens klimatpåverkan
- Maten och miljön – Livscykelanalys av sju livsmedel, 2002. Miljöledarna Ciconia 2001 (LCA)
- Intervju Ulf Sonesson, SIK – 2009-12-16
- Intervju Sofie Karlsson, Lantmännen R&D – 2010-01-13
- Rapport 2009:6 SIK utsläpp av växthusgaser vid produktion av kycklingkött – underlag för klimatcertifiering
- Textgranskning av Ulf Sonesson och Britta Florén, SIK – 2011-06-23

Idé och produktion: Hero Kommunikation AB
Form: John Blomqvist
Foto: Hans L Bonnevier, Peter Carlsson, Corbis, Ingvar Eriksson, Sven Halling, Johner Bildbyrå, Sven Persson/Swelo Photo, Philip Laurell, Jacob Lindberg, Plattform och Stefan Wettainen
Tryck: Wassberg + Skotte Tryckeri AB
Fjärde upplagan september 2011

Det klimatsmarta valet

Svensk Fågel är branschorganisationen för svensk kyckling och kalkon. Medlemsföretagen är Lantmännen Kronfågel, Guldfågeln, Lagerbergs Kyckling, Knäreds Kyckling, Bjärefågel och Ingelsta Kalkon. Medlemmar är också svenska avelsföretag, kläckerier, fodertillverkare och bönder. Alla arbetar mot samma mål – att ta fram världens bästa kyckling och kalkon.

Svensk Fågel
105 33 Stockholm, tel: 08-787 55 20, www.svenskfagel.se